

Actualisering aanbevelingen aan de Onderwijsinspectie in de discussienota van een vertegenwoordiging van lerarenopleiders talen

In juni 2024 publiceerde het Vlaams Talenplatform de discussienota *Sterke talen, sterke leerkrachten. Nota ter bevordering van de talen in de lerarenopleidingen*. Dat document was een neerslag van verzamelde adviezen bij een ruime selectie lerarenopleiders talen, die hun ervaringen deelden tijdens twee focusgroepgesprekken en een netwerkdag die het Vlaams Talenplatform organiseerde in januari 2024. Met de discussienota wilde het Vlaams Talenplatform uitdagingen, oplossingen en goede praktijken binnen de lerarenopleidingen talen in kaart brengen, met als doel het talenonderwijs te versterken.

De Onderwijsinspectie is volgens de lerarenopleiders van hogescholen en universiteiten een van de vooraanstaande partners om het talenonderwijs te bevorderen. Daarom formuleerde de nota een aanbeveling tot meer afstemming met deze actor. Uit gesprekken met lerarenopleiders kwam een vraag naar meer transparantie over het evaluatiebeleid van de Onderwijsinspectie naar voren.

Het Vlaams Talenplatform erkent dat de formulering van deze aanbeveling verkeerdelijk de indruk kon wekken dat het toezichtskader van de Onderwijsinspectie, dat gebaseerd is op het referentiekader voor Onderwijskwaliteit (OK), onvoldoende transparant zou zijn en niet zou stroken met gedeelde en wetenschappelijk onderbouwde uitgangspunten van goed talenonderwijs.

In onderstaande tekst wil het Vlaams Talenplatform daarom deze aanbeveling verder verduidelijken en actualiseren. Hiervoor voerde het Vlaams Talenplatform verschillende constructieve gesprekken met vertegenwoordigers van de Onderwijsinspectie. Ter voorbereiding van die gesprekken nam het Vlaams Talenplatform een bijkomende bevraging bij lerarenopleidingen af, met als doel de aanbeveling voor de onderwijsinspectie te actualiseren en aan te vullen met inzichten over de mate waarin lerarenopleidingen het OK integreren in hun curricula. Zo wordt het perceptieonderzoek waarop de nota gebaseerd is, verder verrijkt.

Ten eerste blijkt uit de bijkomende bevraging dat de rol van de Onderwijsinspectie en het OK niet uniform aan bod komen in de lerarenopleidingen. Lerarenopleidingen geven aan dat het referentiekader wordt uitgelicht, vaak in de algemene opleidingsonderdelen en los van de vakdidactische lessen. Lerarenopleidingen zien wel een taak in het communiceren over het OK, maar het verband tussen de kwaliteitsverwachtingen van het referentiekader en de principes van effectief talenonderwijs in de klas wordt niet overal gelegd. In de nota verwezen lerarenopleiders hiervoor naar de begeleidende rol van de Onderwijsinspectie, een rol die de inspectie decretaal niet kan opnemen.

In de bevraging leggen lerarenopleidingen de verantwoordelijkheid voor de communicatie over en het opnemen van het OK dan weer expliciet niet bij leerkrachten (en dus ook niet bij lerarenopleiders) maar bij het schoolbeleid en eventueel de aanvangsbegeleiding. Een verdere samenwerking tussen lerarenopleidingen, Onderwijsinspectie en andere actoren als de pedagogische begeleidingsdiensten van de onderwijsverstrekkers kan ervoor zorgen dat zowel leerkrachten als lerarenopleiders voldoende op de hoogte zijn van de rol van de Onderwijsinspectie en de vertaling van het OK naar de praktijk van talenonderwijs. Het is immers belangrijk dat ook lerarenopleiders en taalleraren zich mede-eigenaar voelen van het OK en zich uitgedaagd weten om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de kwaliteitsverwachtingen, toegepast op talenonderwijs. Daarnaast is het zinvol om ook de rol die het schoolbeleid en de aanvangsbegeleiding kunnen spelen verder onder de loep te nemen.

Ten tweede bleek uit de adviesnota dat lerarenopleiders talen in hun ontmoetingen met stagementoren 'ruis' ondervinden over effectieve taaldidactiek in de praktijk: wat werkt en wat werkt niet in de klas? Vaak verwijzen stagementoren naar een interpretatie van feedback die ze eerder kregen van andere actoren, zoals pedagogisch begeleiders en onderwijsinspecteurs. Bij een verdere navraag geven lerarenopleiders aan dat die perceptie voortvloeit uit interpretaties van de stagementoren, eerder dan via directe communicatie met onderwijsinspecteurs. Een verdere samenwerking en afstemming tussen actoren kan ervoor zorgen dat leerkrachten en stagementoren beter ondersteund worden, zowel bij het maken van de vertaalslag tussen vakdidactisch onderzoek en kwaliteitsverwachtingen uit het OK als bij de interpretatie van feedback van de Onderwijsinspectie.

Met deze actualisering wil het Vlaams Talenplatform enkele formuleringen in de oorspronkelijke discussienota verduidelijken en nuanceren. Samen met de Onderwijsinspectie stellen we vast dat er kansen liggen in een verdere samenwerking tussen de educatieve bachelor- en masteropleidingen talen enerzijds, en de Onderwijsinspectie anderzijds. Een verdere afstemming kan een positieve invloed uitoefenen op het correct informeren van studenten-in-opleiding en stagementoren over de bestaande kaders voor onderwijskwaliteit. Het Vlaams Talenonderwijs onderzoekt graag op welke manier het een nauwere samenwerking tussen beide actoren kan vormgeven. Lerarenopleiders en onderwijsinspecteurs streven er immers naar dezelfde taal te spreken; nu is het zaak om de boodschap zonder ruis naar de klasvloer te vertalen om samen, elk vanuit hun specifieke rol, het talenonderwijs te versterken.